

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Titulus XXXVII. De Capellis Monachorum, & aliorum Religiosorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

Episcopo monasterium transferri non potest in locum non exemptum, ut latè probant D. Joan. Larrea *decis.* 97. *per tot.* Chopinus *lib. 1. monast. tit. 3. num. 9.* Frances *part. 3. Pastor. Regul. voto 6. per tot.* Hieronymus Garcia *tom. 2. polit. regul. tract. 11. difficult. 2.* Tondutus *tom. 1. resol. canonic. quest. 23.* quod & in monasterio monialium transferendo resolvit Tambur. *de jure Abbatiss. disput. 33.* Circa secundum casum, quando monasteria edificantur prope confinia aliorum ultra licentiam Pontificis, & Episcopi, de qua hucusque egi, exigitur etiam ut ditent aliquantulum ab aliis monasteriis: quare Clemens IV. decrevit, ut intra trecentas cannas per aërem mensurandas. quarum singula contineat longitudinem octo palmorum, non liceat edificare monasterium, vel antiquum mutare, vel etiam erectas Ecclesias in monasteria

transferre prope conventus Fratrum Minorum: idemque Pontifex postea restrinxit prohibitionem hanc ad centum quadraginta cannas. Julius quoque III. declaravit, restrictionem hanc non debere nocere Fratribus Minoribus, immò potius prodelle; & ideo non posse edificari monasteria prope conventus ipsorum, nisi ultra trecentas cannas; ipsos autem posse edificare post centum, & quadraginta: quorum privilegiorum tenorem referunt, & explicant Rodriguez *dict. quest. 49. artic. 5.* Barbosa *alleg. 26. num. 6.* Miranda *in manuali Pralat. tom. 1. quest. 33. artic. 1. conclus. 3.* idemque privilegium concessum esse Fratribus Predicatoribus, & Carmelitis, refert Rodriguez *dict. artic. 3. prope finem.* De licentia etiam Regis necessaria ad novam monasterii constructionem agit Solorzanus *tom. 2. lib. 3. cap. 23. num. 18.*

TITULUS XXXVII.

De Capellis Monachorum, & aliorum Religiosorum.

CAPUT I.

Urbanus III. in Concilio (a) Claromont.

Congregato apud Claromontensem Urbem multorum Episcoporum Synodali (b) conventu, propòita est nobis à quibusdam eorum questio de Ecclesiis, vel de ecclesiasticis possessionibus, à clericis, vel monachis usque in presentiarum, inconsultis Episcopis, acquisitis. Nos autem usi taniori consilio eorundem Episcoporum, condescendentes pro tempore, providentesque Ecclesiasticæ paci, vel quia aliter absque inevitabili scandali periculo hujusmodi questio non poterat procedere: Apostolica auctoritate decernimus, ut ea, quæ de clericis, vel monachis, vel à quibuscunque personis, prout potuerunt, usque hodie fuerunt acquiritæ, rata perenniter, & inconcussa permaneant: hoc tamen tenore, ne in posterum inconsultis Episcopis talia præsumant. In Ecclesiis, ubi monachi habitant, populus per monachum non regatur, sed capellanus qui populum regat, ab Episcopo per consilium monachorum instituitur; ita tamen, ut ex solius Episcopi arbitrio, tam ordinatio, quam depositio, & totius vitæ pendeat conversatio.

NOTÆ.

1. (a) **C**laromontensi.] Ita legitur in prima collectione, sub hoc titul. cap. 1 ex qua inscriptionem, & litteram hujus textus transcribo. In hac sexta collectione legitur Urbanus III. cum legendum sit Urbanus II. in Concilio Claromont. quod ejus tempore celebratum fuit, anno videlicet 1095. ut refert Bertholdus, & ex eo Corjolano in *summa Concil. fol. 484.* in quo Concilio innovati, & transcripti fuerunt canones Concilii Hostiensis in eandem causam celebrati, de quo hæc refert Bertholdus transcriptus à Corjolano in *summa, fol. 482.* In Galliarum civitate, quam Hostionem vulgariter dicunt, congregatum est generale Concilium à venerando Hugone Lugdunensi

Archiepiscopo, Sedis Apostolicæ Legato, cum Archiepiscopis, & Abbatibus diversarum Provinciarum, 17. Kalend. Novemb. in quo Concilio revocata est excommunicatio in Henricum Regem, & in Gumbertum Sedis Apostolicæ invasorem, & in omnes eorum complices. Item Rex Galliarum Philippo excommunicatus est, eo quod virivente uxore sua alteram superinduxit. Item simoniaca heresis, & incontinentia sacerdotum sub excommunicatione damnata est. Item monachus interdicitur est in eodem Concilio, ne parochialium sacerdotum officia in parochiis usurpet. Ex Synodo etiam 7. refert apud Arverniam habita. Et exemplari Augustini Thuani refert Juretus in *notis ad epist. 69. Ivois*, hæc verba: In Ecclesiis ubi monachi habitant, populus per monachum non regatur, sed capellanus, qui populum regat.

gat. ab Episcopo constituitur, ita ut ex solius Episcopi arbitrio, tam ejus ordinatio, quam depositio, & totius vite sue conversatio pendeat. Etiam Stephanus Ballucius in addit. ad Marcham, lib. 6. concord. Sacerd. & Imp. cap. 31. edidit Concilium hoc Claromontanum ex vetusto C. M. S. monasterii Anianensis, ubi ita in ipso Concilio legitur: [Anno Dominicæ Incarnationis 1195. indict. 3. 14. Kalend. Decembris celebrata est apud Claromontem Alvernæ Synodus, præsentem Domino Urbano Papa. confidentibus diversarum Provinciarum Archiepiscopis numero 12. cum Episcopis 82. Abbatibus innumeris.] Et in can. 4. ita cavetur: *Sanè quia monachorum quidam Episcopis jus suum auferre contendunt, statumus, ne in parochialibus Ecclesiis, quas tenent absque Episcoporum consilio presbyteros collocent; sed Episcopi parochie curam cum Abbatum consensu sacerdoti committant. ut ejusmodi sacerdotes de plebis quidem cura Episcopo rationem reddant. Abbatibus vero pro rebus temporalibus ad monasterium pertinentibus debitam subjectionem exhibeant, & sic cuique sua jura serventur.* Unde credo, in prædicto Concilio Hostiensi præsentem canonem editum fuisse; sed cum postea ejus Concilii canones transcripti essent in Concilio Claromont. sub Urbano II. celebrato, ideo textus hic citatur in hac prima collectione ex Concilio Claromont. in sexta verò collectione, ex Urbano II. quia ejus auctoritate Concilium hoc celebratum fuit. Etiam verba hujus textus ex septima Synodo apud Arverniam. quæ eadem est cum prædicta Claromontana, in antiquo exemplari Præfidis Thuani se legisse testatur Juretus ad Ivonis Carnotensis epistolam.

(b) *Conventu.* De quo hæc refert Bertholdus apud Corjolanum in summa, fol. 483. In Gallis ad Claromontem Synodus generalis à Domino Papa in Octava Sancti Martini congregata est, in qua tredicim Archiepiscopi cum eorum suffraganeis fuerunt, & ducentæ quinque pastorales virgæ numeratæ sunt. In hac Synodo Dominus Papa eadem statuta, edita in præterita Synodo Placentina confirmavit: in super & Philippum Regem Galliarum excommunicavit, eo quod propriâ uxore dimissa, militis sui uxorem in conjugio sociavit. Hæc etiam priora verba extant in cap. congregato 16. q. 7. alia notavit Vinnius in notis ad ipsum.

COMMENTARIUM.

Textus hic communiter accipitur de Ecclesiis, quæ spectant ad monachos ratione jurisdictionis, in quibus tenebant presbyteros præsentare, ita ut eorum institutio, aut destitutio ex Episcopi arbitrio pendeat: juxta quam interpretationem doctam edidit relectionem Primarius noster Doctor Garaña. Sed ut juxta tempora Concilii Claromont. & morem tunc vigentem in Ecclesiis à monachis obtinendis illum exponamus, sciendum est, quod cum olim monachi laicis sacramenta administrare, aut eos ad sepulturam admittere in propriis Ecclesiis non possent, cap. interdicitus 10. cap. juxta 11. 16. q. 1. plura Hallerius in vindic. lib. 4. cap. 1. §. 2. & ita quia sacerdotalia munera obire nequibant, decimas à fidelibus, & alios Ecclesiarum fructus percipere non possent, quæ tantum parochis, & beneficiariis debentur, juxta supra tradita in tit. de decimis, Parochi ex nimia devotione res proprias, & simul Ecclesias cum jure exi-

gendi decimas, percipiendi cæteros fructus ipsarum Ecclesiarum monachis tradebant: quare ipsi altari serviebant, monachi verò decimas, & cætera emolumenta percipiebant, nec ad hanc concessionem Episcopi consensus desiderabatur, cum in vita ipsorum Parochorum non crederetur Ecclesiam de eorum possessione exiisse: sed quia ipsis defunctis deficiebat jus in monachis retinendi ipsas Ecclesias, cum jure decimarum, & altarium obventionum introductum fuit, ut Ecclesias ipsas, quas altaria monachi nuncupabant, ab Episcopo, ad quem omnes Ecclesiæ suæ diocesis spectant, redimerent, ita ut Vicarius (qui tunc tunc vocabulo persona dicebatur) seu capellanus, in ipsis Ecclesiis ab Episcopo institueretur cum competenti stipendio, ita ut Episcopus pro tali redemptione centum annuum exigeret, & pro nova institutione vicarii certam quantitatem. Referunt Joannes Saresbarien. Polycrat. lib. 7. cap. 17. *Utrique est insignis prudentia, si quis tot quocunque modo conquirat altaria, ut quasi ritu Memphisitico quotidianas hostias novis possit altaribus immolare: nolunt tamen sacerdotio dominari, aut servire altario, qui de altario vivunt, ne ut populus arguit, dicam luxurientur; sed personatus quosdam introduxerunt, quorum jure ad altum onera, ad altum referantur emolumenta.* Huc etiam spectat quod scribit Gofridus Vindocinensis Abbas in epist. 6. ad Andegavensem Episcopum. qui se testatur interfuisse dicto Claromontensi Concilio, & interpretatur quid significet altarium redemptio. Sic igitur habent veteres membrana: *Annunciastis (ut dicitur) presbyteris vestris, & personis Ecclesiæ vestræ, quod Dominus Papa Urbanus in Arverneni Concilio præceperat, ut Episcopi annuum censum habeant à monachis pro redemptione altarium. Bene novit prudentia vestra, non esse bonum, quod Apostolica sinceritate disponitur per contrarium prædicari. Bone Domine, vos illi non adjustis Concilio, & ego interfui, qui hujus rei cognosco veritatem. Redemptionem Ecclesiarum, quæ vulgari vocabulo altaria nuncupantur, beatus vir ille simoniacam pravitatem vocavit, & Apostolica auctoritate damnavit: illa tamen magica, & simoniaca pecunia aliquando in triginta, aliquando verò in quadraginta, aliquando etiam sexaginta annis solvebatur Episcopis. Qui autem redemptionem altarium (quæ in pluribus annis non nisi semel per vicarios fieri solebat) heresim vocavit & condemnavit, sub nomine annui census pro redemptione vicariorum, sive altarium annuam pecuniam extorquere dedocuit, non precepit: immò omnia, quæcunque Abbates, & monachi in Ecclesiis sub redemptione vicariorum tenerant, ut quiete deinceps, & sine cuiuslibet exactioe pecunie possiderent, Beatorum Petri, & Pauli auctoritate firmavit. Nam si in pluribus annis non nisi semel (ut dictum est) per vicarios pecunia pro altaribus dabatur Episcopis, & pecuniam ipsâ Apostolicâ auctoritate probatum sit simoniam esse; singulis annis Episcopis pro vicariis altarium pecuniam dare quid est aliud, quam plurimorum annorum simonia per annos singulos sub nomine annui census annuam simoniam exercere? Non est hæc doctrina christiana fidei, sed exactio pessima, quæ simoniam multiplicat, & sanctæ Ecclesiæ violat castitatem. Pecunia itaque pro Ecclesiis sub palliata cupiditate extorta, quæ redemptio altarium dicitur, ab Apostolica Sede damnata, sive per vicarios rarius, sive pro vicariis frequentius, sub qualicunque nomine, vel occasione extorqueatur, simoniaca pravitas esse*

esse nullaratione dubitatur; illa tamen gravior, quae saepius agitur. Quapropter illam specialiter Christianus catholicus vitare, & Episcopus maxime detestari debet, ne fiat novissimus error peior priore. Idem in epist. ad G. Apostolica Sedis Legatum, quae de Episcopo Andegavenli conqueritur. Decretum illud (inquit) quod idem Dominus Papa Urbanus in Arvernensi Concilio statuit contra simoniam, quae sub nomine vicariorum Dei fieri solebat ab Episcopis, annullare machinatur. Redemptionem etiam Ecclesiarum, quae in illo magno Concilio haeretica pravitas vocata est, ab Apostolica Sede damnata, licet in pluribus annis non nisi semel per vicarios fieret, nunc sub nomine annuicensus, à simplicitate nostra extorquere conatur: & quia ego, & fratres nostri hoc esse scelus putamus, & ideo resutamus, divinum Ecclesiarum nostris interdixit officium. Ex quibus pendet interpretatio verborum Gregorii VII. lib. 4. epist. 7. ad Hugonem Dionsensem Episcopum. Illud vero commune malum penè totius terrae, videlicet, quod altaria venduntur, & quod iste etiam in officio sui Archidiaconatus se fecisse non denegat, ne deinceps fiat, tam huic, quam ceteris omnibus interdico. Hac de re multum exarsit Ivo Carnot. epist. 12. Maxime quod apud nos, qui altari non servant, de altari vivunt, à quo sacrilegio cum eos absterere velim monendo, increpando, excommunicando, altaria à me redimere volunt, sub nomine personae, sicut à praedecessoribus meis ex prava consuetudine redemerunt. Et ille census semel tantum redemptionis tempore pendebatur, modo pro 30. 40. aliquando pro 60. annis, aliquando annuatim solvebatur, ut constat ex veteri testimonio, quod extat apud Aubertum Mireum in diplomate libertatis Ecclesiae Melinensis, in cuius fine haec verba habentur: Illud etiam superest memorandum, quod altare de Ubarneston, ad mensam supraddictarum sanctimonialium, tali pacto concessi, ut mihi, & successoribus meis annuatim decem solidi persolvantur denariorum, pro restitutione personae ipsius altaris alii decem. Quam corruptelam tanquam simoniacam, immo ut haeresim damnavit Urbanus II. in Synodo Arvern. relata in cap. quæstum 1. q. 3. ubi legendum esse, salvo utriusque Episcoporum annuo censu, jam notavit Balluzius in addit. ad Marchiam lib. 6. concord. Sacra. & Imp. cap. 31. & postea in Synodo Claramont. (ubi renovatae fuerunt sanctiones Concilii Arvern.) relata in praesenti, & in cap. congregato 16. q. 7. damnavit etiam idem Urbanus II. in epistola ad Ingelianum Episcopum Laudunensem, quam ex C. M. S. edidit Juretus in notis ad epist. 12. Carnot. in hac verba: Quanto familiarius ab Ecclesia Romana diligeris tanto charius, quos ipsa diligit, fovere debueras, & amplecti: idcirco ab infestatione fratrum B. Remigi fratemitas tua cesset. & altare, quod in villa, quae Corbimacus dicitur, iudem fratres habuisse noscuntur, eis restituat. Esi enim personas removimus, non tamen antiquae possessionis ius monasterii abstulimus. In illa siquidem personarum mutatione avaritiae renovatio, & ecclesiasticarum rerum distractio contingebat. Et ipso Concilio Claramont. can. 6. in cautum fuit: Ut altaria congregationibus canonicorum, vel monachorum per personas data, mortuis personis libera redeant in manus Episcoporum, nisi fuerint illis per eorum scripta, vel privilegia confirmata. Sublata igitur fuit per Urbanum II. praedicta Ecclesiarum redemptio, non tamen prohibitum fuit monachis ex antiqua possessione Ecclesias obtentas retinere,

ut expressit idem Urbanus in epistola supra citata, ibi: Porro altaria, quae per 40. seu 30. annos monasteria possederunt, sicut in Synodo constitutum est, immota eis permanere volumus: nullam igitur de cetero eisdem fratribus de supraddicto altari molestiam inferas, salva tua Episcopali iustitia. Idem docuit ipse Urbanus II. in epistola Laudunensem Episcopum, relata à Jureto in epistola 12. Ivoonis. Hinc factum est, ut Valdericus Novionensis Episcopus privilegio suo dato anno 1103. in perpetuum confirmaverit Ecclesiae Joretensis altaria, quae sub personatu plusquam tricennali possessione tenebant. In illis autem Ecclesiis tenebantur monachi clericos praesentare, ut ab Episcopis infiterentur, et praesenti textu: unde cepit abusus, in quodam monachi clericos vicarios ad eandem Ecclesiam praesentare, & ita Episcopi non pro redemptione altarium, quae jam ab Urbano prohibita erat, sed pro institutione annali ipsorum vicariorum annuum censum exigebant: quare Paschalis II. Urbani successore abutum illum omnino proscindere volens, graviter Ivonem Carnotensem, & Ranulfum Sanctonensem Episcopos increpat, eo quod ab exactione hac non abstinerent, in epistola quam ex C. M. S. ediderunt Souchetus in notis ad dictam epistolam Ivoonis. Baluzius ad Marchiam dicto cap. 31. in hac verba: Juxta Sanctorum canonum sanctionem, non ignotum vobis esse credimus, quid ultionis maneat ecclesiastici ordinis viros Apostolica Sedes decreta spernentes. Ipsi enim Arvernensi Concilio affuit, in quo praesidente praedecessore nostro beatae memoriae Papa Urbano, considentibus Gallorum Episcopis, decretum est, ut altaria, quae ab annis 30. vel 40. sub vicariorum redemptione monasteria possidisse noscuntur, quiete deinceps, & sine molestia qualibet monasteriis ipsi firma permanent. Vos autem huic similitudini incongruas duplicitates innectitis, & personarum redemptionem mutatis nominibus extorquere conamini. Verum oportet nos huiusmodi versutis succurrere veritatis Apostolicae obviare. Praecipimus ergo ut decretum illud omnino teneatur integrè, ne super illud quicquam ulterius pro eisdem altaribus exigatur. Sane quod vobis dicimus, ceteris quoque Galliarum Episcopis erga suarum diocesim monasteria praecipimus observandum. Datum Roma II. idus Martii. Quod decretum praeterea renovatum fuit in Concilio Pictaviensi ab Joanne, & Benedicto S. R. E. Cardinalibus, Paschalis Legatis, can. 6. ut videre est tom 7. Concil. Bini, p. 533. ex altero ibidem Concilio sub iisdem can. 9. pagina 540. notantur Juretus, & Souchetus in not. ad epist. 11. Carnot. Bosquetus in notis ad Innocentium III. libro 1. epist. 24. Lemaitre de iuribus Episcop. lib. 2. cap. 5. P. Marcha in not. ad can. 2. Concil. Claramont. Joan. Dartis in cap. 4. l. 9. 4. Altessera lib. 4. cap. 8.

Sequentibus vero saeculis cum monachi cessissent Missas publice in suis monasteriis celebrare, & sacramenta non solum fratribus: verum & ceteris fidelibus laicis administrare, coeperunt etiam in Ecclesiis propriis monasterium annexis per monachum sacerdotem divina officia celebrare, cap. 1. hoc tit. in 5. compil. ubi Honorius III. Abbati, & conventui Aquinateni ita scribit: Quanto sincerius diligimus monasterium vestrum, & vestra cupimus Religionis augmentum, tanto sollicitius vestris volumus providere professionibus, & gratiamini obviare. Ea propter dilectis in Do-

mino filii, vestris postulationibus annuentes, auctoritate presentium districte inhibemus, ne quis pro eo, quod quandoque pontis aliquos vestros monachos sacerdotes, qui celebrent in capellis ibidem consistentibus, curam animarum non habentibus, audeat à vobis procuraciones pro ipsius grangis extorquere. In Ecclesiis verò, ubi jus patronatus tantum obtinebat, Episcopo presentabant presbyterum, ut ab eo institutionem acciperet, cap. 2. de suppl. neglig. cap. olim. de restit. spol. cap. de monachis, cap. 31. de prebend. Clement. 1. de jure patron. cap. final. hoc tit. in 1. collect. ubi Alex. III. ita monachis Cantuar. provincie scribit: *Inde est, quod universitati vestre per A. f. p. m. ut in Ecclesiis, in quibus representationem habetis, cum vacaverint, diocesani Episcopi clericos idoneos presententis, qui illis de spiritualibus, vobis autem de temporalibus debeant respondere.* Et cap. 2. hoc titul.

in 2. compil. ubi ita ait Clemens III. *Auctoritate Apostolica prohibemus, ne in Ecclesiis ad presentationem vestram spectantibus ulli, nisi à vobis presentati fuerint, ordinentur; sed si quos vobis non presentantibus ordinari contigerit, ab Ecclesiis his per vosmet ipsos auctoritate Apostolica amoveantur, & eorum ordinatio penitus irrita habeatur, nisi forte, quod absit, presentationem clericorum vos contigerit malitiose differre.* Nisi Ecclesia ipsa ad monachos pleno jure spectent; quia tunc possunt ibi presbyteros ab Episcopo approbatos in eis Ecclesiis apponere, cap. 3. §. in Ecclesiis, de priv. cap. cum inter 13. de re judic. prosequuntur latius Garaña in present. Solorzani de jure Indiar. tom. 2. lib. 3. cap. 16. num. 35. Barbosa voto 50. per tot. Alteserra lib. 5. disert. cap. 18.

CAPUT II.

Innocentius III. Archipresbytero, & Clericis (a) S. Cæcilie.

Dilectus filius M. syndicus Ecclesie vestre in nostra presentia constitutus, ab œconomo S. Laurentii de (b) Piscinula in (c) scrutinio, baptisate, processionibus, capitulis, & similibus subjectionem postulans, possessorium, & (d) petitorium intentabat. Cum enim Ecclesia S. Laurentii sit in parochia vestra sita, debet de jure (e) communi, sicut idem syndicus proponebat, Ecclesie vestre in predictis omnibus subjacere, nisi se possit vel speciali privilegio, vel legitima prescriptione tueri. Verum nec privilegium exemptionis habet, nec prescriptionem pro se poterat allegare: cum Ecclesia S. Cæcilie illam prescripisset, sicut per testes dicebat legitime comprobatum. Præterea cum olim coram bon. mem. Cælestino P. prædec. n. super predictis inter vestram, & predictam Ecclesiam quaestio veteretur, Martinus ejusdem Ecclesie presbyter fuit sponte confessus, quod Ecclesia S. Cæcilie scrutinium, & baptisma debeat, sicque ad proprietatem vestram justitiam recognovit. Cumque pars vestra testes sufficientes, & idoneos, qui se illum diversis temporibus ad capitulum vocasse, ipsumque venisse firmiter assererent, in medium produxisset, eis jurare paratis, predictus presbyter vocatum se ad capitulum ivisse est confessus. Unde predictus prædec. n. Ecclesiam vestram capitulo, quo se conquesta fuerat spoliata, salvo jure proprietatis Ecclesie Sancti Laurentii revestire curavit, sicut in his literis continetur. Per hoc ergo, & proprietatem quoad scrutinium, & baptisma, & processionem, quod capitulum, vester voluit syndicus comprobare. Ad hoc autem œconomus Sancti Laurentii ex adverso respondit, quod Ecclesia ipsa nullo medio ad Romanam Ecclesiam pertinebat. Cum enim monasterium monialium fuerit, sicut ex multis scriptis authenticis edocetur; & generaliter servetur in Urbe, ut nullum monasterium sit subjectum, incongruumque videatur, ut regulares secularibus supponantur: patet Ecclesiam ipsam liberam extitisse. Præterea usque hodie nos in ea institutionem, & destinationem liberam exercemus, cum & bon. mem. C. Pp. præd. n. dil. fil. M. scriptorem nostrum, Archipresbyterum in ea sine contradictione cujuslibet statuisset. Sic ergo Ecclesiam ipsam liberam, & in possessionem libertatis existere, dictus voluit œconomus comprobare. Cum ergo pro eo habeat jus commune, in eo videlicet, quod universa monasteria Urbis ad Romanam Ecclesiam nullo pertinent mediante, affirmanti contrarium fides non est aliquatenus adhibenda, nisi super hoc privilegium induxerit speciale. Quod autem dicitur in parochia vestra sita, idem œconomus penitus denegavit; sed etsi verum hoc esset, sufficienter tamen se poterat predicta ratione tueri. Confessio autem M. presbyteri super scrutinio, & baptismo eidem Ecclesie præjudicare non poterat, cum super his lis contestata in ejusdem prædecessoris nostri presentia non fuisset, sicut ex forma petitionis, & conclusionis apparet: hac etiam sententiâ non fuerat hæc Ecclesia vestra usa, sed eam duxit usque ad hæc tempora supprimendam, *Et infra*: Nos igitur auditis his, & aliis, quæ fuerant hinc inde proposita rationibus, & allegationibus, instrumentis, & attestatio-

nibus

nibus plenius intellectis, & cum fratribus nostris deliberato consilio, œconomum ejusdem Ecclesiæ sancti Laurentii syndico vestro in baptismo, scrutinio, & processionibus condemnamus: ita tamen ut per hoc Ecclesiæ Romanæ nullum præjudicium generetur, si quando forte jus suum duxerit prosequendum: in institutione autem, destitutione, & capitulo œconomum ipsum ab impetitione syndici vestri prorsus absolvimus, syndico vestro super hoc silentium perpetuum imponentes.

NOTÆ.

1. (a) *Sanctæ Cæcilie.*] Ita etiam legitur in tertia collectione, *sub hoc tit. cap. 1.* Ecclesia hæc sanctæ Cæcilie est Romæ trans Tyberim, ut patet ex alia epistola ipsius Innoc. III. *lib. 4. regestr. 16. epist. 96.* In ea ecclesia requiescunt corpora SS. Cæcilie, Tiburtii, Valeriani, Lucii Papæ primi, & Maximiani. Fuerunt in eadem Ecclesia olim aedes sanctæ Cæcilie, quas sanctus Paschalis Papa consecravit ad honorem omnipotentis Dei, ejusque Genitricis gloriosæ, SS. Petri, & Pauli, & B. Agathæ, & Cæcilie, anno 300. indictione 15.

(b) *Piscinula.*] Forfan legendum est *Palisperna*; nam Ecclesia hæc Sancti Laurentii Palisperne est etiam in Urbe intra palatia Decii Imperatoris, ubi passus fuit B. Laurentius, & olim erat monasterium monialium.

(c) *Scrutinium.*] Baptismi videl. de quibus egi in *cap. his, de majorit. & obed.*

(d) *Possessorium, & petitorium.*] Quia utrumque simul intendi valet, ut probavi in *cap. 4. de causa possess.*

(e) *De jure communi.*] Juxta tradita titulo antecedenti.

CAPUT III.

Honorius III. Episcopo (a) Veneten.

EX parte tua fuit propositum coram nobis, quod conquerentibus olim Abbate ac (b) conventu Rivenfi, Venet. dioc. quod tu compellere moliebaris eosdem, ut instituerent plures monachos in quibusdam suis (c) Prioratibus tuæ dioc. in quorum singulis singuli monachi hæcenus steterant, cum pluribus facultates non superpetar eorundem: Nos Abbati (d) S. Albini Andegaven & collegis ejus per literas nostras dedimus in mandatis, ut de ipsorum locorum facultatibus inquirentes, in eorum singulis facerent plures institui monachos, si pluribus illorum sufficerent facultates: alioquin tibi auctoritate præsentium inhiherent, ne Abbatem, & conventum prædictos molestares super instituendis pluribus in eisdem: unde idem Abbas, & conventus occasione hujusmodi literarum asserunt sibi esse concessum, ut in singulis locorum ipsorum singuli monachi commorentur, si pluribus facultates non superpetant eorundem. Cum autem id obviet (e) Lateran. Concilio, de quo nulla mentio est in literis antedictis, postulasti nostro edoceri responso, utrum nostræ intentionis fuerit per hujusmodi literas cum Abbate, & conventu prædictis contra ipsum Concilium dispensare. Nos ergo f. t. breviter respondemus, quod tenoris hujusmodi literas non credimus à Sede Apostolica emanasse: quod si per occupationem forsitan emanaverint, nolumus per hoc derogati Concilio supradicto.

NOTÆ.

- (a) *Venetenfi.*] Etiam ita legitur in quinta compilatione, *sub hoc titul. cap. 2.* ex qua restituo integram hujus textus: in præsentis referibit Pontifex Guillelmo Venetenfi, de qua diocesi nonnulla notavi in *cap. 2. de in integrum restit.*

1. (b) *Conventu Rivenfi.*] Quod monasterium appellatur S. Gilda, seu Gildarii, & est Ordinis D. Benedicti in agro Rivenfi, dioc. Venetenfis, ut referunt fratres Satmath. *rom. 4. Gall. Christ. fol. 487.* quod construxit ipse Sanctus Gildas anno Christi 562. Sed ea parte Britannia: minoris occupata à Normannis desolatam fuit monasterium usque dum anno 1008. instauratum, & reedificatum fuit per Comitem Gaufridum, ut refert Yepes *rom. 1. chron. D. Benedicti, cent. 1. cap. 2.*

(c) *Prioratibus.*] De quibus egi in *cap. 2. de statu monach.*

(d) *Sancti Albini.*] Quod monasterium est etiam Ordinis D. Benedicti in diocesi Andegavenfi, cujus historiam scripsit Joannes Monachus *lib. 1. hist. Gaufridi Ducis Normannia.*

(e) *Lateran. Concilio.*] Relato in *cap. 2. de statu monach.*

COMMENTARIUM.

Summum Pontificem dispensare posse in legibus Concilii generalis, omnes Catholici affirmant: illud tamen apud ipsos non liquet, an tunc necessaria sit expressa mentio ipsius Concilii in ejus derogatione: Et plures docuerunt, desiderari expressam mentionem Concilii generalis, moti auctoritate hujus textus, & auctoritate textus in *cap. nov. nulli.*

nulli de rescript, ita docuerunt Covar. libro 4. var. cap. 16. num. 13. Sanchez de matrim. lib. 4. disputat. 26. num. 6. Gonzalez ad regul. 8. gloss. 18. num. 103. Garcia de benef. part. 4. cap. 5. num. 25. Germonius libro 3. de sacror. immunit. cap. 21. Fragoso tom. 2. de regim. lib. 1. disput. 1. §. 6. ad finem, plures congeli à Barbofa in remiss. ad Concil. Trident. sess. 1. cap. 1. Moventur etiam ex eo, quia constitutio Concilii generalis magnâ cum deliberatione facta censetur, argumento capitis prudentiam 21. de offic. deleg. & omnes constitutiones Conciliares habent clausulam derogatoriam: unde non factâ ipsius Concilii mentione, gratia in contrarium concessa nulla est. Contrarium tamen, videlicet non esse necessariam derogationem specialem, sed sufficere clausulam generalem derogatoriam, videlicet, non obstantibus quibusvis constitutionibus, rectius docuerunt Cenedus collect. 123. ad Decret. num. 3. Jul. Lavorus lucubr. titul. 4. cap. 19. num. 22. Balboa in cap. 1. de iudiciis, num. 4. qui alios laudant. Nec contrarium probatur in dicto cap. nonnulli, in illis verbis: Fecerit mentionem; nam ea verba exaudienda sunt, non

quia constitutio illa esset Concilii generalis Lateran. sed quia specialiter fuit cautum in canone illo de duabus dietis, ut ad ejus derogationem expressa, specialisque mentio desideraretur. Nec etiam favet Auctoribus contraria sententia: præfens textus; nam in gratia impetrata ab Abbate monasterii sancti Gildarii, nulla fiebat generalis, aut specialis derogatio Concilii Lateran. ibi: De quo nulla mentio est; unde si generalis derogatio adesset, rescriptum illud non vitaretur. Nec obest si dicas, de stylo Curia frequentur in concessionibus Apostolicis apponi clausulam illam, quatenus decretis Concilii Tridentini non adversentur; quæ frustra apponeretur, si sufficeret clausula illa, non obstantibus constitutionibus. Nam Respondeo, eam clausulam adjici, quia specialiter vult Pontifex ostendere voluntatem suam circa firmitatem Decretorum Concilii Tridentini, ut non solum generaliter, sicut alia, sed speciali modo videantur excepta, ut docent Suarez de legibus cap. 19. num. 6. Julius Lavorus variar. Lucubr. titul. 4. de elect. cap. 19. num. 25.

* *

CAPUT IV.

Idem (a) Burdegalensē Episcopo.

AD audientiam nostram te significante pervenit, quod nonnulli (b) monachi lege tibi (c) diœcesana subjecti, in quibusdam Prioratibus habitant solitarii, contra statutum Concilii generalis: ideoque f. t. mandamus, quatenus ipsorum monachorum Abbates, seu Priores, ut vel ipsos ad claustrum revocent, facientes in ipsis Ecclesiis deserviri per clericos seculares; vel alios monachos eisdem (d) associent, cum quibus vitam possint ducere regularem, monitione præmissâ per censuras Ecclesiasticas appellatione remotâ compellas, provisô quod ad exemptos manum occasione mandati hujusmodi non extendas.

NOTÆ

1. (a) **Burdegalensē.**] Ita etiam legitur in quarta compilatione, sub hoc titul. capite final. ex qua textum hunc transcribo. De diœcesi Burdegal. nonnulla notavi in c. 17. de major. & obed.
2. (b) **Monach.**] Sunt enim varia monasteria in ipsâ diœcesi Burdegalensē, quæ refert Tamburinus tom. 1. de jure Abbat. in serie Abbatiarum verb. Burdegalensē.
3. (c) **Diœcesana.**] De lege diœcesana, & quæ

sub ea comprehendantur, egi in cap. conquerente, de offic. Ordin.

(d) **Associant.**] Juxta textum in cap. quod Dei timorem, de statu monach. adeo enim Ecclesia abhorruit, ut monachi singuli, solumque in Prioratibus, & Ecclesiis monasterio subjectis degerent, ut potius optaverit in eis præfici clericos seculares, quàm singulos monachos in singulis Prioratibus institui, ex ratione tradita in dict. cap. 2. ubi alia, quæ ad hunc textum spectant, adduxi.